

FİİLİMSİ (EYLEMSİ)

Fiillere çeşitli eklerin getirilmesiyle ortaya çıkan kelimelerin isim, sıfat, zarf olmuş biçimlerine “**Fiilimsi**” denir.

“**gelmeden, seven, uyumak**” gibi sözcükler her ne kadar fiile benzese de aslında tam olarak fiil değildir.

➔ **Fiilimsiler;**

- Kip ve kişi eklerini alamaz.
- Cümle içinde isim, sıfat, zarf gibi görevlerde kullanılabilir.
- “-ma, -me” olumsuzluk ekini alabilir.

Fiilimsiler üç başlıkta incelenir: **isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil**

1. İsim Fiil (Ad Eylem)

Fiillere getirilen “-mA, -İş, -mAk” ekleriyle türetilen, bir eylemin, oluşun, kılışın adı olan sözcüklerdir.

➔ **İsim fiil ekleri şunlardır:**

-me, -ma -ış, -iş, -uş, -üş -mek, -mak (Bu ek her halükarda isim fiil ekidir)

- Arının hiç yorulmadan **çalışması** bizleri şaşırtıyor.
- Denizi **seyretmek** bana farklı bir huzur veriyor.

DİKKAT! İsim fiil ekini almış bazı fiiller kalıplaşarak isim haline gelebilir.

- Buğday **ekmek** bu sene kazandıracak.
- Bakkaldan üç **ekmek** aldım.

Kalıplaşmış bazı sözcükler: Dondurma, sarma, kazma, danışma, kavurma...

TAKTİK Kalıplaşmış isimler “-me, -ma” olumsuzluk ekini alamazken isim fiiller olumsuzluk eklerini alabilir.

- En sevdiği yemek olan **sarmayı** bile yemedi. (sarmama ✗)
- Bardağı gazeteyle **sarmamayı** öğrenemedi. sarmama ✓)

2. Sıfat Fiil (Ortaç)

Fiil kök ve gövdelerine gelen eklerle türeyen, cümle içinde sıfat göreviyle kullanılan kelimelerdir.

Sıfat fiil ekleri: “**Anası mezar dikecekmiş**”

- **Yapılacak** işler bizi bekliyor.
- Önceki sınava **benzer** sorular çıktı.
- Masaya **dizilmiş** bardaklar kırıldı.

DİKKAT! Bazı sıfat fiiller kalıplaşarak isimleşmiştir.

- Dolmuşla Kadıköy’e geçtik.
- Giyecek
- Yiyecek
- İçecek

DİKKAT! Sıfat fiil eklerini alan fiilimsiler ile zaman

kiplerini almış fiiller birbirleriyle karıştırılmamalıdır.

- **Yaşlanmış** sandalla denize açıldı. (Sıfat fiil)
- Görmeyeli Ali Amca bayağı **yaşlanmış**. (Fiil)

3. Zarf Fiil (Bağ fiil, Ulaçlar)

Fiil kök ve gövdelerine getirilen “-ken, -alı, -madan, -ince, -ip, -arak, -dıkça, -e....-e, -r.....- maz, -casına, -meksizin, -diğında, -esiye” gibi eklerle türetilip zarf görevinde kullanılan sözcüklere zarf fiil denir.

➔ **Zarf Fiil Kodlaması**

Ali madan dağında yaramazken ince ip atarak incelmeksizin dikçe durdu.

➔ **Zarf Fiil Ekleri:**

-ip, ip -madan, -meden, -arak, -erek -alı, -eli -ınca, -ince -diğında, -duğında -asiye, -esiye -ken -dıkça, dikçe -maz, -mez -meksizin

- İşin hakkını **vermeden** yükselmezsiniz.
- **Çalışıp** sınava gitti.
- **Ölesiye** peşinden gidiyordu.
- Aniden **durunca** korktuk.

➔ **Fiilimsiler Yüklem Olur mu?**

Fiilimsiler isim soylu sözcükler olarak kabul gördüğünden ek fiil yardımıyla yüklem görevinde bulunabilirler.

- Benim sporda en çok sevdiğim yüzmektir.
- En iyi öğretmen, öğrencilerine sevgiyi öğretendir.

FİİLİMSİLER UYGULAMA VE SORU
ÇÖZÜMLER

FİİLİMSER (EYLEMSİ)

Fiillere çeşitli eklerin getirilmesiyle ortaya çıkan kelimelerin isim, sıfat, zarf olmuş biçimlerine “**Fiilimsi**” denir.

“**gelmeden, seven, uyumak**” gibi sözcükler her ne kadar fiile benzese de aslında tam olarak fiil değildir.

➔ **Fiilimsiler;**

- Kip ve kişi eklerini alamaz.
- Cümle içinde isim, sıfat, zarf gibi görevlerde kullanılabilir.
- “-ma, -me” olumsuzluk ekini alabilir.

Fiilimsiler üç başlıkta incelenir: **isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil**

İsim Fiil: -mA, -Iş, -mAk

Sıfat fiil ekleri: “Anası mezar dikecekmiş”

Zarf Fiil:

-ıp, ip -madan, -meden, -arak, -erek -alı, -eli, -ınca, -ince -dığında, -duğunda, -asiye, -esiye -ken, -dıkça, dikçe -maz, -mez, -meksizin

FİİLİMSİLER NASIL BULUNUR?

- 1) Cümlede fiil kökenli olan sözcükleri buluyoruz. (Yani -mek / -mak ekini alabilen sözcükleri arıyoruz.)
- 2) Şahıs eki ve zaman kipini almış yüklem görevindeki çekimli fiilleri eliyoruz.
- 3) Yüklem dışında kalan fiile benzeyen sözcükleri inceliyoruz. Bu sözcükler kişi eklerini de alamıyorsa fiilimsidir.
- 4) Tespit ettiğimiz sözcüklerdeki eklere göre hangi fiilimsi çeşidine dahil olduğunu tespit ediyoruz.

- Annesinin söylediği sözler aklından çıkmıyordu.

(Söyle - dik - i idik → Sıfat fiil)

- Geçtiğimiz günlerde büyük bir olay yaşamıştı.
- Buralara gelirken tedirgin olmasını anlamıyorum.

Gel - ir - ken → zarf fiil - Ol - ma - sı - nı → isim fiil

- Bu sözlerden sonra konuşmadan çıkıp gitti.

Konuş - madan → Zarf fiil

- Hayallerine kavuşmak için ölesiye çalışıyordu.
- Birlikte fotoğraf çekmeyi çok istiyordu.
- Yemek yerken konuşmayı alışkanlık haline getirmişti.
- Hangi doktoru göreceğini danışmaya sordu.
- Bu konuda bana danışmana gerek yok.
- Yaşamın ne olduğunu size sormak isterim.
- Hayatta olanlara hizmet edileceğini söyledi.
- Yolda duyduklarını herkese anlatan kişiden uzak dur.
- Bir makama gelmeden önce kendisini tanıyamamıştık.
- Doğru ve yanlış ayırt edemeyen, herkesi memnun etmeye çalışan birisiydi.
- Misafir ağırlayan ve yorulmaz bir adamdı.

NOT

Yukarıda yer alan cümlelerdeki fiilimsileri tespit ediniz. Cevaplarını kontrol etmek ve çözüm videosunu izlemek için Qrcode okutunuz.

Bize Destek Olmak İçin Bu Notların Kitap Halini Satın Alabilirsiniz.

